

OVER DE TERMINOLOGIE BETREFFENDE DE KAAKRELATIES

DOOR A. A. D. DERKSEN

De terminologie met betrekking tot de relatie tussen onderkaak en schedelpartijen is reeds jaren lang gekenmerkt door begripsverwarring.

Hetzelfde kan worden gezegd van de relaties der tandenrijen. Het is daarom noodzakelijk de betekenis die aan verschillende benamingen wordt gegeven nauwkeurig te omschrijven.

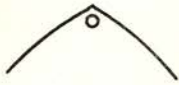
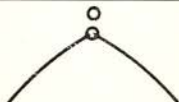
Dit brengt aanzienlijke moeilijkheden met zich, daar verschillende begrippen met dezelfde woorden worden aangeduid. Ook omgekeerd treft men voor eenzelfde begrip verschillende benamingen aan. Het is gewenst bovenstaande uitspraak met enige voorbeelden toe te lichten. Dit is mogelijk zonder vooraf op de definities in te gaan, daar deze illustraties voor zichzelf spreken.

Gysi (1908) achtte het registreren van de gothische boog voor het correct bepalen van de centrische relatie noodzakelijk. Hij was van oordeel dat de onderkaak ten opzichte van de bovenkaak in centrische relatie staat, als de registratiestift zich in de apex van de pijlpunt bevindt. Vanuit deze stand zou het mogelijk zijn de mandibula in een meer dorsale positie te brengen.

Anderen (MC COLLUM, e.a.) zijn daarentegen van mening dat de centrische relatie – die samenvalt met die positie van de onderkaak waarbij de stift in de apex staat – de meest dorsale stand van de mandibula is. Een derde groep auteurs (HALL, e.a.) staat op het standpunt dat de centrische relatie ventraal van bovengenoemde apex is gelegen.

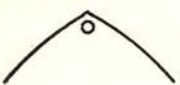
Tabel I, welke vrijwel geheel van POSSELT (1952) werd overgenomen, brengt bovenstaande inzichten in beeld.

Zoals reeds werd opgemerkt, dragen ook de auteurs die het in beginsel met elkaar eens zijn, bij tot de spraakverwarring die op dit gebied bestaat. Zij toch gebruiken voor hetzelfde begrip verschillende benamingen. Het geheel wordt nog meer gecompliceerd door het feit dat dezelfde uitdrukkingen voor verschillende begrippen worden gebezigd. Uit tabel II, welke met behulp van de gegevens die POSSELT (op. cit.) en TEMPEL (1960) verschaften werd samengesteld, komt een en ander tot uiting.

	MC COLLUM c.s.	HALL c.s.	GYSI c.s.
	true centric relation	retruded centric relation	centric occlusion
	eccentric jaw relationship	true centric relation	
			strained relation

Tabel I

naar POSSELT 1952

	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Centric occlusion 2. Centric position 3. Centric relation 4. Gothic arch centric relation 5. Retruded centric relation 6. Retruded rest position 7. True centric relation 8. Unstrained centric relation 9. Dorsalstellung 10. Habitueeller Ruhebiss 11. Schlussbiss 12. Schlussbissstellung 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Centric or physiologic restposition 2. Centric relation, true centric position 3. Eccentric jaw relation 4. Eccentric intercuspitation 5. Functional centric position 6. Functional centric relation 7. Normal centric relation 8. Rest or centric relation true relaxed centric relation 9. True centric position 10. True mandibular centric position 11. True (relaxed) centric occlusion 12. True rest centric position working or rest centric position

Tabel II

Het voorafgaande dat met vele voorbeelden zou kunnen worden aangevuld, doet de noodzaak van het per definitie vastleggen van wat men met een bepaalde uitdrukking bedoelt, zeer duidelijk naar voren komen. In de loop der jaren hebben talloze definities het licht gezien. Uit deze werd een keuze gedaan, welke in eerste instantie door persoonlijke voorkeur werd bepaald, anderzijds werd rekening gehouden met de omstandigheid dat sommige algemeen zijn ingeburgerd.

1. *Rustpositie*: (fysiologische rustpositie, reposition, physiologic reposition, postural position, endogenous postural position, Ruhestellung des Kiefers, Ruheschweben, physiologische Ruhestellung, Ruhelage, enz.) De positie van de onderkaak ten opzichte van de bovenkaak waarbij een evenwicht in de tonus van de musculatuur bestaat en wel in het bijzonder van die der depressoren en elevatoren.

De rustperiode wordt mede bepaald door de lichaamshouding, de mate van vermoeidheid en psychische factoren.

In de rustpositie bevinden zich de proc. condylares zich in hun meest dorsale *ongedwongen* stand in de fossae articulares.

2. *Oclusie*: elke relatie van het kauwvlakken-complex van de onderkaak tot dat van de bovenkaak, waarbij (statisch) contact aanwezig is tussen het kauwvlakpatroon van één of meer elementen van boven- en onderkaak.

- a. *centrale (centrische-) oclusie*: de relatie van het kauwvlakken-complex van de mandibula tot dat van de maxilla met (statisch) een maximaal contact (intercuspidatie) tussen de knobbels van de elementen van onder- en bovenkaak.

- b. *propulsieve* (protrusieve-, protrale-, propaline-) *occlusie*: de oclusie-stand, waarbij de onderkaak vanuit de centrale oclusie een ventrale beweging heeft ondergaan.

- c. *laterale* (lateropulsieve-, ectale-) *occlusie* (rechts en links) de oclusie-stand, waarbij de mandibula vanuit de centrale oclusie een zijwaartse beweging heeft ondergaan.

- d. *retropulsieve oclusie*: de oclusiestand, waarbij de mandibula vanuit de centrale oclusie een dorsale beweging heeft ondergaan.

- e. *intermediaire oclusie*: elke oclusiestand, gelegen tussen de centrale oclusie enerzijds en de propulsieve-, de laterale-, (rechts en links) en de retropulsieve oclusie anderzijds.

3. *Centrische relatie*: (voor synoniemen zie tabel II): de meest dorsale stand van de mandibula ten opzichte van de maxilla, waarbij de beide condyli hun meest achterwaartse ongedwongen (unstrained) plaats innemen in de fossae articulares, (vanwaaruit laterale bewegingen kunnen worden uitgevoerd). Deze positie is afhankelijk van de mate van geopend-zijn van de mond.

De centrische relatie wordt o.m. mede bepaald door de lichaams-houding.

Uit de hierboven genoemde definities komt dus tot uitdrukking dat:

A. *occlusie* uitsluitend betrekking heeft op die toestanden, waarbij het kauwvlakkencomplex van de onderkaak op enigerlei wijze in statisch contact is met dat van de bovenkaak.

B. *relatie* uitsluitend betrekking heeft op de positie van de onderkaak ten opzichte van de schedel en wel in het bijzonder op de stand van de proc. condylaris ten opzichte van het temporale deel van het gewricht.

Als het kauwvlakkencomplex van de onderkaak in *centrale occlusie* staat ten opzichte van dat van de bovenkaak, zou de mandibula zich ten opzichte van de maxilla eigenlijk steeds in de *centrische relatie* moeten bevinden. Dit blijkt menigmaal niet het geval te zijn, zoals uit het onderstaande (Fig. 1) tot uitdrukking komt.

Wanneer men regelmatig met deze of andere definities te maken heeft, blijkt al spoedig dat men om bepaalde toestanden te kunnen aanduiden genoodzaakt is zich tot meer of minder uitgebreide omschrijvingen te bepalen. Anderzijds acht men het juist in de benaming de wijze waar-

Benaming	Synoniem	Definitie
<i>Ligamentous position</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. centric relation 2. centric position 3. retruded position 4. hinge position 	die hor. pos. van de mand. waarbij verdere verplaatsing naar dorsaal door beide lat. ligamenten van het gewricht wordt verhinderd.
<i>Muscular position</i>	centric position	die hor. contact pos. van de mand., welke wordt bepaald door de reflectorische werking van de kauwspier, tijdens de sluitingsbeweging van de mand. uit de rustpositie.
<i>Tooth position</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. maximally intercuspidated position 2. maximally interdigitated position 3. cuspal position 4. centric position 	die verticale en horizontale positie van de mand. waarbij de knobbels van de elementen van onder- en bovenkaak maximaal intercuspidieren.

Tabel III

Volgens BRILL, LAMMIE, OSBORN en PERRY (1959).

op een bepaalde positie, hetzij van het gewricht, hetzij van de elementen tot stand komt, tot uiting te brengen, BRILL, LAMMIE, OSBORN en PERRY (1959) hebben een poging in deze richting gedaan. Hun suggesties zijn in tabel III samengevat.

GILSON (1958) voerde eveneens een nieuwe terminologie in. Hij beperkte zich niet alleen tot de relatie in het gewricht en die van de beide kauwvlakken-complexen, doch trachtte beide te combineren. Tabel IV geeft hiervan een overzicht.

relaties	benaming	in betr. tot:
1. el. in centrale occl. 2. gewr. <i>niet</i> in centriscne rel.	<i>procentric relation</i>	gewricht
1. el. <i>niet</i> in centrale occl. 2. gewr. in centriscne rel.	<i>retrocentric occlusion</i>	elementen
1. el. in centrale occl. 2. gewr. <i>niet</i> in centriscne rel.	<i>median contact position</i>	gewricht + elementen
1. el. in <i>retrocentrische</i> occl. 2. gewr. in centriscne rel.	<i>retruded contact position</i>	gewricht + elementen

Tabel IV

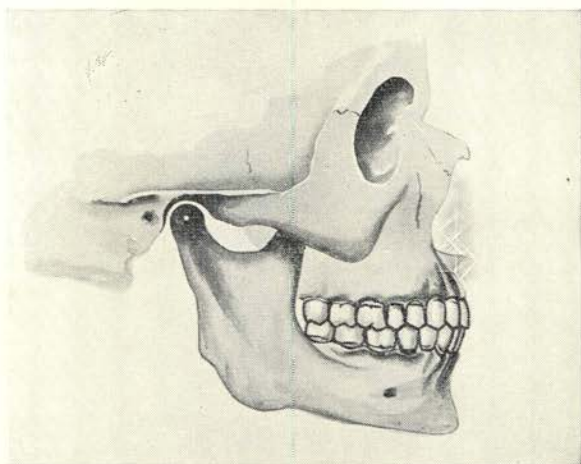
Volgens GILSON 1958

Deze terminologie, die op het eerste gezicht veel aantrekkelijks heeft, voldoet in de praktijk niet, daar ze niet uitputtend is, d.w.z. verschillende mogelijkheden zijn er niet in onder te brengen, hetgeen uit het onderstaande zal blijken.

Zoals reeds werd gesteld, zal in vele gevallen de onderkaak – als de kaken vanuit de rustpositie worden gesloten – tengevolge van prematuur contact – gedwongen zijn een andere dan de centriscne relatie in te nemen. Het maximaal contact dat dan ontstaat, (intercuspidatie) is niet in overeenstemming met de centriscne relatie.

Het lijkt gewenst slechts *dan* van centrale occlusie te spreken als deze met de centriscne relatie correspondeert. In aanmerking genomen het voorgaande zou men het begrip „centrale occlusie” als volgt kunnen omschrijven:

centrale occlusie: de relatie van het kauwvlakkencomplex van de onderkaak tot dat van de bovenkaak met (statisch) een maximaal contact (intercuspidatie) tussen de knobbels van de elementen van onder- en bovenkaak, waarbij de condyli de meest dorsale ongedwongen stand innemen ten opzichte van het temporale deel van het kaakgewricht.

Afb. 1. *Centrische relatie* in harmonie met (centrale) occlusie.

Wanneer de onderkaak hetzij naar ventraal hetzij naar dorsaal of (en) naar lateraal is afgegleden, mag dus niet van centrale occlusie worden gesproken. Dit doet de behoefte gevoelen de richting waarin de onderkaak is afgegleden in de benaming van de occlusie tot uitdrukking te laten komen.

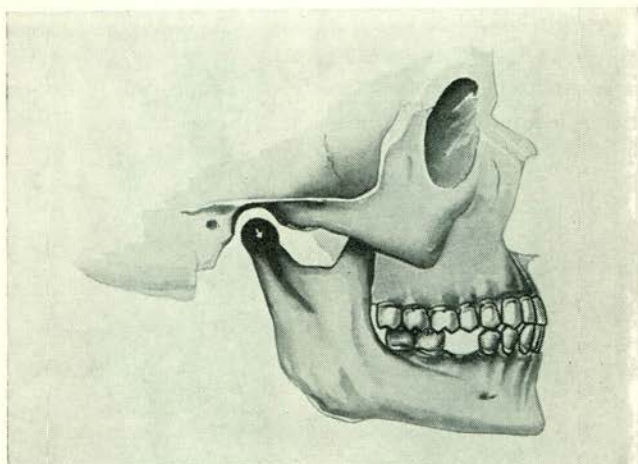
Hiervoor zouden de volgende benamingen kunnen gelden:

I. de onderkaak glijdt naar ventraal af: (Afb. 2)

de relatie is dan *procentrisch*
(mesiocentrisch
ventrocentrisch)

de occlusie is *procentraal*
(mesiocentraal
ventrocentraal)

Afb. 2. *Procentrische relatie* van de mandibula veroorzaakt door procentrale occlusie.

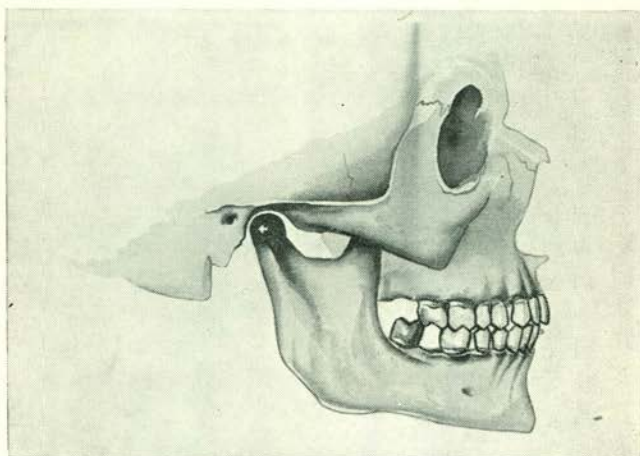
II. de onderkaak glijdt naar dorsaal af: (Afb. 3)

de relatie is dan *retrocentrisch*
(distocentrisch
dorsocentrisch)

de occlusie is *retrocentraal*
(distocentraal
dorsocentraal)

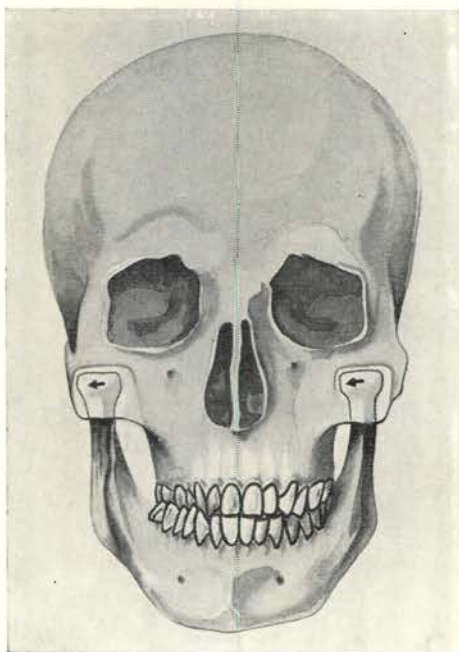
III. de onderkaak glijdt naar lateraal af: (Afb. 4)

de relatie is dan *laterocentrisch*
(ectocentrisch)

Afb. 3. *Retrocentrische relatie* van de mandibula veroorzaakt door retrocentrale occlusie.

de occlusie is *laterocentraal*
(*ectocentraal*)

Afb. 4. *Latero-centrische* relatie van de mandibula veroorzaakt door latero-centrale occlusie.

Uit het bovenstaande volgt dat de terminologie resp. definities met betrekking tot de punten 1, 2 b, c, d, e, en 3 ongewijzigd kunnen blijven. Doel van de voorgestelde wijzigingen en toevoegingen is te komen tot een meer exacte aanduiding van de situaties die zich kunnen voordoen.

Literatuur:

- BRILL N., LAMMIE G. A., OSBORN J., PERRY H. T.: Mandibular positions and mandibular movements; a review. *Br. Dent. J.* 106:391-400, 1959.
- GILSON T. D.: Theory of centric correction in natural teeth. *J. Pros. Dent.* 8:468-474, 1958.
- Glossary van de Nat. Soc. of Denture Prosthetists, 1957.
- GYSI A.: Beitrag zum Artikulationsproblem. Aug. Hirschwald, Berlin 1908.
- POSSELT N.: Studies in the mobility of the human mandible. *Acta Odont. Scand.* Vol. 10, Suppl. 10, 1952.
- TEMPEL F. J.: Een onderzoek naar de positie van de mandibula in centrale occlusie. Proefschrift 1960, Groningen.